

Uredništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nad-
stropje.

Upravništvo:
Zadr. tiskarna, Ljub-
ljana, Dunajska c. 7.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

Veliki problemi, kako se naj uredi narodno življenje v državi, se morejo odločiti samo notraj v monarhiji in se ne morejo odlagati . . . Pravičnost proti vsem, proti vsakemu narodu in proti vsakemu socialnemu sloju, pa mora biti in ostati glavno vodilo.

Ministrski predsednik baron Hussarek v nastopnem govoru dne 26. julija 1918.

„Nova Avstrija“, — biskup Mahnič in „Resnica“.

V zagrebških „Novinah“ je priobčil biskup Mahnič članek proti nekemu političnemu poročilu, v katerem stoji stavek: „Voditelji katoliške stranke, ki marširajo po piščalki Velikega orijenta, po zapovedih framasonstva, so jako sumljiva prikazen.“ Biskup Mahnič razumeva pod „voditelji“ škofe in je napisal jako živahen odgovor, katerega je naslovil tudi na „Resnico“. Dasi nimamo nobenega stika z „Novo Avstrijo“, nam pride ta prilika vendar jako ugodno, da posvetimo v nekatera temna vprašanja, ki so vzrok marsikateremu nesporazumu.

1. Kaj pravi „Nova Avstrija“?

V članku „Novi politični kurz“ piše „Nova Avstrija“:

„V razvoju notranje politike avstrijske so dospele stvari do neke točke, da v obrambo države ni mogoče več odlašati niti jako ostrih odredb. Da je položaj silno resen, o tem ne more danes nihče, tudi ne optimist, več dvomiti. Na vseh straneh švigajo kvišku plameni radikalnega nacionalizma, katerega državi nasprotni cilji in vojskopodaljšujoči cilji so splošno znani. Pri severnih Slovanih se je gibanje pričelo; da pa sedaj južni Slovani, združeni v istem bojnem klicu med seboj in s svojimi soplemenjaki v Sudetskih deželah, marširajo v isti smeri, je znamenje, da se je v zadnjem letu izvršil resen prevrat, ki sedaj kaže svoje pogubne

posledice. Iz Prage se je začela svoje čase širiti kuga, Masarykovi nauki so tista setev, ki gre sedaj bujno v klasje v Ljubljani in v Zagrebu; radikalno-svobodomiselna gesla teh naukov so našla tudi pri nemških liberalcih in njihovem časopisju prijazen odmev v kljub očitno državi sovražnim smotrom njihovih apostolov; neka čudna vladna modrost, ki je prezirala vsa svarila državi zvestih slovanskih strank, in ki je, mesto da bi se opirala na konservativne elemente, si vzela za oporo proti njim radikalce, ta vladna modrost je prepustila šole, iz katerih je izšla današnja inteligenca, učencem moža, ki je danes najgorečnejši propagandist zoper monarhijo pri naših sovražnikih, dobrodošli svetovalec in pomočnik pri hujskajočem delu Nothcliffovem. Kdor seje veter, žanje vihar. Zdi se, da se generalni naskok šele pripravlja. Naj dogodke v Pragi razlagamo še tako milo, nas mora vendar vloga, ki jo je igral dr. Kramar, napolniti z največjim nezaupanjem. S teatralno režijo je znal vedno očarati z oblačnimi sanjami dušo češkega naroda, ki se da tako lahko vneti z idealnimi občutki, in na ta način je vodil mase nasproti svojim zavratnim smotrom. Tudi to pot je bila vseslovanska opojnost, s katero je znal prepojit slavnost polstoletnice češkega narodnega gledišča, pravo delo Kramarove umetnosti in nas navdaja s sumnjo, da se je tudi pri tej priložnosti za kulisami vseslovanske glediške politike pripravil udarec, ki ga moremo danes samo šele slutiti. Kot soigralci in štafaža za to vseslovansko

slavlje so služili jugoslovanski in poljski gostje in celo en italijanski poslanec.

Beseda o „zatiranih narodih Avstrije“ je tvorila politično zvezo s „kongresom zatiranih narodov avstrijskih“ v Rimu, koder se je poskušala sprava Jugoslovancov in avstrijskih Italijanov v skupno iredento. Da je ravno italijanski poslanec izraz „zatiranih“ naglašal in o njem obširno razpravljaj, še jasneje označuje očitno zvezo. Bil je natančni posnetek rimskega framasonskega kongresa, ki je pred kratkim vrgel prokletstvo ložinih velikih mojstrov zoper monarhijo in ki je sedaj z novimi sredstvi poskušal, da uresniči njega izvršitev; v teh govorih sta si podajali roke Praga in Rim, tako da se niti uradno ni mogla več prezreti „državi sovražna in veleizdajalska tendenca“, ampak se je oficijelno ugotovila. Vsled tega ni več nobenega dvoma, kaki so bili sklepi, ki so jih v Pragi storili poslanci zatiranih narodov. Kar se Vsepoljakov tiče, spada konspiriranje od nekdaj k arzenalu njihovih političnih sredstev. Najbolj žalostna in nevarna pa je vloga, ki so jo igrali Jugoslovani pri tej praški zaroti, pri pripravi na generalni naskok na edinstvo države. Voditelji katoliške stranke, ki marširajo po piščalki velikega orijenta, po zapovedih prostozidarstva, so jako sumljiva prikazen. Enako opozarjajo tudi drugi dogodki na jugu monarhije, kako usodepolno se razširja državi sovražno gibanje pri jugoslovanskih narodih. Te naraščajoče težkoče zadevajo najbolj nevarno stran države, za-

LISTEK.

Pes brez gospodarja.

(Povest iz vojne.)

V malem belgijsko-nizozemskem obmejnem kraju J. sta se nekega jesenskega dne 1. 1916, nepričakovano srečala dva človeka, ki bi se gotovo ne bila bolj čudila, če bi se na primer srečala na severnem tečaju.

Eden izmed njiju je bil Osvald Gerzin, bogat posestnik iz nekega kraja blizu Berolina, tačas poročnik v rezervi ter nedavno dodeljen nekemu bataljonu, ki je imel nalogo, nadzorovati promet ob belgijsko-nizozemski meji.

Stresel je drugemu, še mlademu možu roko in rekel: „Fric Mack, pa ti tukaj? V tem gnezdu?“

Mladi mož, ki je bil oblečen v preprosto civilno sivo obleko, je zamašil usta vzhičenemu častniku.

„Tiho! In predvsem me ne kliči po imenu! Tu nisem Fric Mack. Tu se zovem Evald Sierich in sem zastopnik neke trgovske hiše v Ahenu, ki se bavi z izvozom iz Nizozemske . . . Tu so moji papirji!“

Osvald Gerzin je vzel papirje, jih opazoval, pogledal potem zopet Frica Macka in zmajal z glavo.

„Prav nič ne razumem, dragi . . . dragi Evald Sierich!“

Ta se je smehljaj, ga sunil s komolcem in dejal častniku.

Glejva pred vsem, da greva proč od teh hiš. Pojdi, greva po meji čez polje. Tam ti bom vse pojasnil.

* * *

Oba sta si bila stara prijatelja. Poznala sta se iz Berolina, kjer sta pohajala skupaj gimnazijo. Pozneje so se jima pota ločila, Gerzin je šel v poljedelsko strokovno šolo in je postal končno poljedelec. Mack pa je napravil pravne izpite in se podal potem na pustolovsko potovanje po svetu, kakor človek, pri komur ne igra denar nobene vloge. Nenadno pa se je zopet po letih prikazal v Berolinu, mož brez poklica, pa vendar čez noč proslulega imena. Njegovemu bistroumu se je bilo namreč posrečilo, da je osvetlil neko temno in zamotano kriminalno zadevo. Od tedaj pa je slovel kot detektiv, ne da bi to tudi bil.

Prijatelja sta ostavila hiše in sta stopala po poljskih stezah ob meji. Tupatam sta

naletela na stražo, ki jima je izkazala dolžno čast. Sicer sta videla le še nekaj delavnih ljudi, ki so kopali krompir.

Mack se je odkril, si pogladil lase in pokazal potem na malo mestece onkraj meje, v katerem se je blestela pozlačena konica cerkvenega stolpa, komaj uro hoda daleč, v večernem solncu.

„V tem kupu hiš tamkaj,“ je dejal, „biva mož, ki mi povzroča veliko skrbi in še več preglavice. On je namreč angleški vohun. Skoro vsak dan dobiva od tod poročila in ravno tako pogosto prihajajo navodila od njega nazaj čez mejo . . . Ali ni nečuvno, vedeti za to in da vendar ne moreš preprečiti?“

Osvald Gerzinu je od presenečenja zastal korak.

„Torej tako? Zato si tukaj?“

Mack je prikimal.

„Da. Le žal zaman.“

„In ti veš, da ondi v gnezdu živi tak lopov, ki . . .?“

„Da, to vem, dasiravno ni bilo lahko zvedeti. Le da mi moje znanje bore malo koristi. Kajti glavno mi je ostalo prej ko slej prikrito: kako napraviti lopov, da prejme obvestila tu čez mejo in pošilja svoja na-

devajo točko, koder je država najbolj občutljiva in najgloblje ranljiva, in zato je umevno, da sovražno časopisje z največjo pazljivostjo natančno zasleduje vse podrobnosti tega gibanja, da tvori naslov „Križa v Avstriji“ stalen oddelek njegovega poročanja in razmotrivanja o našem jugu, in da je težko še dvomiti, da se Northcliffove niti stekajo v zveze v notranjosti monarhije. Vsled tega je postala politika gledanja in čakanja nemogoča, in če je treba še kakega dokaza za to, da je obtežljiva preizkušnja državi zvestih strank prekoračila mejo dopustnosti, jo imamo v tem, da se je polastilo razburjenje tudi nemške Avstrije, ki je nositeljica državne misli in volje do edinosti.“

Nato opozarja „Nova Avstrija“ vlado, da naj resno pristopi k rešitvi avstrijskega ustavnega vprašanja, in nadaljuje:

Doslej še niso mogli tisti politiki, ki delajo na raztrganje, v tu- in v inozemstvu narodov do dna prijeti. Še je ostalo zdravo jedro v slovenskem in zlasti v hrvatskem narodu. Še je samo en del poljskega naroda, socialistični ekstremi in radikalni sloj inteligence med Vsepoljaki, ki so dostopni načrtom dr. Kramařa. Še stoji velik del češkega naroda nezaupno nasproti vabam vseslovenske Kramařove stranke; narodni radikalizem Kramařeve stranke je povzročil precejšnjo nasprotno strujo, celo v radikalnem mladočeškem taboru in katoliške ter konservativne stranke na Češkem in Moravskem se zbirajo vedno odločneje okoli zopet povzdignjenega prapora aktivne politike z odpovedjo na nespametne nade na svetovni mirovni kongres. Ukrajinci so nedostopni za panslavistična slepila.

Izjavo solidarnosti južnotirolskih Italijanov v Pragi odločno obsojajo Furlani in Tržačani.

Tukaj se jasno vidi, kje naj vlada začne svojo aktivno politiko; a nikdar še niso nehale tožbe državi zvestih strank, da se ti zakladi zvestobe in požrtvovalnosti ne dvignejo. Vlada, ki hoče v resnici kaj storiti, mora imeti trdna tla pod nogami in ne bo smela dalje prezirati tistih točk, koder mora zastaviti svojo delo. In potem ne bo treba ponavljati slabih izkušenj iz prejšnjih časov, ponesrečene poizkuse s polovičarskimi sredstvi.“

Nato priporoča „Nova Avstrija“ rešitev državnega vprašanja po načelu narodne avtonomije.

vodila zopet po isti poti nazaj... Glej, o tem razmišljam že tri tedne. In dela me skoraj norega, ker vem, da biva v našem lastnem kraju glavni vohun, kot v zasmeh, ne da ga morem izslediti. Tako!“

S tem burnim „tako“ je nehal Mack pojasnjevati, se zleknil na poljsko mejo in melanholično zrl v jasno nebo.

In Oswald Gerzin se je vlegel poleg njega in je tudi obmolknil. One besede so ga zelo iznenadile, da, celo skrivnostno nadahnile. In tako zelo se je čudil, da se je skrivaj vprašal, li morda ne sanja. Kakor da bi se hotel znebiti sanj, je za trenutek zamizal, potem zopet spregledal, si mel oči in motril pokrajino, nad katero se je že večerilo.

„Glej,“ je rekel Macku, da bi tudi njega zbudil, „tam teče pes brez gospodarja!“

Dvignil se je, požvižgal živali in se je nehote moral smejati, ko se pes, nenavadno lep in velik nemški ovčarski pes, ni niti zmenil zanj, temveč tekkel razposajeno in nemudoma čez mejo.

„Glej, je že tam čez!“

Toda Mack je bil že po konci in je strmel za psom.

2. Kaj pravi biskup Mahnič?

Kakor je iz navedenega razvidno, ne govori „Nova Avstrija“ nič o škofih, ampak o voditeljih, ki so se udeležili slavnosti v Pragi.

Biskup Mahnič pa pravi: Voditelji katoliških strank smo mi škofje, in obrne vse očitke na škofo.

Ker je „Slovenec“ pod naslovom za „Jugoslavijo“ priobčil prevod, zadostuje, da ponatisnemo samo značilna mesta

Biskup Mahnič se sklicuje na majniško deklaracijo, ki je bila sklenjena eno leto pred praško gledališko slavnostjo, torej izvira to narodno gibanje iz drugega vrela. Nadalje obsoja Husovo proslavo ter nadaljuje: „Nekaj se je pa vendar v Pragi ob oni priliki čulo, kar se ne more kar tako obsoditi, in o čemer bi želeli, da se energično naglasi tudi od gospode v uredništvu „Nove Avstrije“ in „Reichsposte“: Protest proti tlačenju avstrijskih narodov od strani nemških imperialistov. V tem protestu se je pridružil Slovanom v Pragi tudi Italijan Conci. Kakor je to tlačenje nenemških narodov v Avstriji dejstvo, zato se ne more v tem pogledu obsoditi niti dr. Kramař niti kdo drugi, pa bodi slednjič tudi socialist ali še kaj hujšega, ker so svojim protestom vendar posvedočili resnico, ko zahtevajo, da se vnebovpijoči krivici vendar enkrat naredi konec.“

Nemškimi katoličanom očita biskup Mahnič: V cerkvi, na prižnici prisegajo na evangelij Kristusov, v politiki si prisvajajo in izpeljujejo Nitschejevo teorijo o „Herrenvölker“ in „Herdenvölker“; z besedo z obema rokama sprejemajo in s spoštovanjem bero poslanice rimskega papeža, v dejanju pa zametujejo njegov „syllabus“, s katerim se obsoja pravo močnejšega in načelo de non interventu!

Obširno našteva biskup Mahnič narodne krivice, ki se gode Jugoslovanom, in pravi: Končno se je v malih tlačenih narodih — a tako tudi v nas — porodila misel, ker nikjer ne najdemo razumevanja in uvaževanja naših opravičenih pritožb, ali ne bi mogli naših zadev predložiti bodoči mednarodni konferenci, do katere bo vendar, preje ali pozneje, prišlo. Med tem, da zopet odkrito povemo, tudi od te mirovne konference kot take veliko ne pričakujemo. V diplomatskih krogih dela veliki apostol svetovnega miru na Petrovi stolici, Benedikt XV., z vsemi silami na to, da se sklene mir na

temelju medsebojnega sporazuma, ki je ponovno povedal svoje prepričanje, da mora priti do pravega trajnega mednarodnega miru le tedaj, ako obrzdajo veliki narodi svojo nenasitno politično lakomnost in se odreko aspiracij nesrečnega imperializma. Prenehajo naj tlačiti male narode. Dajte vsakemu narodu njegove pravice in svoboden razvoj njegovih sil. To je jedro političnega programa Benedikta XV. Mi vemo pozitivno, kako leži papežu Benediktu na srcu usoda malih tlačenih narodov, a smo prepričani, da smo tudi mi Jugoslovani, ki smo si pred vsemi evropskimi narodi pridobili zasluge za brambo krščanske vere in civilizacije, globoko zapisani v njegovem očetovskem srcu. Tudi Papeževa beseda se bo morala pri pomirjevanju sprtih krščanskih narodov poslušati in uvaževati, prej ne bo prišlo in tudi ne more priti do trajnega miru. To je tudi glavni razlog, zakaj se upamo sklicevati na bodoči mirovni kongres: ker tam bomo imeli očeta, ki bo zastavil svojo besedo za nas in za naše svete pravice. Ali je to veleizdaja?

3. Kaj pravi Syllabus?

Ker ga omenja biskup Mahnič, pogledjmo sedaj najprej, kaj pravi Syllabus! Z našo materijo se bavijo stavki 62 do 64. Obsojene so sledeče trditve:

62. Takozvano načelo de non interventu se mora proklamirati in izpolnjevati.

63. Zakonitemu vladarju se sme pokorščina odpovedati, da, dovoljeno je celo, se proti njemu upreti.

64. Prelomiti se sme vsaka, še tako sveta prisega, in vsako hudodelsko in sramotno, večnemu zakonu nasprotno dejanje ni le obsodbe vredno, ampak tudi popolnoma dovoljeno in hvalevredno, če se zgodi iz ljubezni do domovine.

Te stavke obsoja Syllabus. Katoličani pri „Novi Avstriji“ bodo lahko odgovorili, da nobenega teh stavkov ne zagovarjajo, pokazali bodo pa na gospode dr. Kramařa, Trumbića itd. in ne bodo po krivici trdili, da ravno ta družba ne spoštuje Syllaba. Ti gospodje so uprav tipični zastopniki tistih zmot, ki jih Syllabus obsoja.

4. Kaj pravi „Resnica“?

Če pomislimo za leta nazaj, ko so liberalni listi tako strupeno napadali dr. Mahniča kot izdajalca naroda, kot brezdomovince, kot potujčevavca itd., tedaj imamo

Nobene besede ni znil.

Šele ko je bila žival videti mala črna točka, ki je zginila v smeri proti nizozemškemu mestecu, se je zopet okrenil k Oswaldu Gerzinu, mu stisnil roko in dejal:

Prosim te, Gerzin, pusti me zdaj samega. Najbrž bom imel po noči tu opravka. Zato ne bi bil rad moten.

* * *

Mack se ni varal, dobil je po noči obilo posla.

Z uspehom tega dela je bil videti docela zadovoljen, kajti naslednjega jutra se je z zadovoljnim obrazom odpravil na pot k poveljniku, polkovniku X.

Polkovniku je pozornost vzbudila takoj dobra volja Macka.

Ponudil mu je stol in ga nestrpnost izpraševal:

„Torej, ste na sledu?“

Mack je poprosil najprej za cigaro, ki jo je prirezal in prižgal. Prvi dim je prijazno pušnil polkovniku v obraz.

„Sled? Da. Imam jo.“

Polkovnik je nervozno tipkal s prsti po plošči pisalne mize.

„Za božjo voljo, človek, storite, kar hočete, toda ne mučite me! Povejte kratko:

ali ga imate ali ne?“

„Oboje,“ je odvrnil Mack hladno.

Polkovnik je bulil.

„Oboje? Kaj se to pravi?“

Mack je prekrizal nogi, vlekkel strastno svojo cigaro — smotka polkovnikova je bila namreč izvrstna — in se mu ni prav nič mudilo.

„Vidite,“ je potem pojasnjeval, „da se kratko to ne da povedati. Tedaj mi boste že dovolili nekaj več besedi. Pri tem pa vas prosim, da si vzamete za izgled potrpežljivosti mene. Jaz sem tedne in tedne čakal.“

„In jaz?“

„Gotovo, tudi vi. Toda vi ste delali tu doma, tu v sobi. Dočim sem jaz na primer danes po noči ležal pet dolgih ur v vlažnem jarku, vedno v napetem pričakovanju.“

Polkovnik je vstal, se smejal in si je tudi sam prižgal smotko.

„Mack, vi ste hudič!“

„Dobro,“ je pokimal Mack, „zato sem vam prinesel seboj iz pekla tudi vraga. Pogledjte!“

Privlekel je iz žepa svojega sukničja polo papirja, skrbno razgrnil in ponudil polkovniku.

Ta je začel čitati.

danes odkrito in popolno zadoščenje. Tudi danes slikajo kot izdajavca naroda marsikoga, ki bo ob danem momentu stal čist pred narodom in bo daleč presegal po islinitem domoljubju vse tiste, ki danes s puhlimi frazami slepijo narod.

Mi smo v načelnih vprašanjih in v smotru popolnoma edini z biskupom Mahničem. Zlasti negativni del njegovih izvajanj — obsodba sedanjih razmer, boj proti razkosanosti jugoslovanskih dežel, težnja po odpravi dualizma kot vira vsega zla — je nam iz srca govorjen. V tem smo si torej popolnoma edini. Boljšega dokaza za to pač ni, nego je ta, da je bil med prvimi nasprotniki dualizma na najmerodajnejših mestih vsikdar dr. Šusteršič.

Zdaj pa pridejo vprašanja taktike. Če hočem doseči kak političen cilj, si moram izbrati tudi politična sredstva, ki vodijo do dosege tega cilja. Samo jadikovanje, samo negativno razmotrivanje ne vodi do cilja, ampak je v politiki celo škodljivo.

In tu najdemo v člankih biskupa Mahniča, samo dve praktični sredstvi omenjeni, in ti sta: Načelo „de interventu“ in sklicevanje na mednarodno mirovno konferenco.

Ker sta to dve čisto prosti politični zadevi, o katerih ima vsak katoličan lahko svoje misli, smemo pač tudi s škofom o njih debatirati, ne da bi se količkaj pregrešili proti spoštovanju, ki smo ga dolžni škofovski veljavi.

a) Pod imenom „interventus“ se razume vmešavanje tuje države v razmere druge države. Ko je Italija vzela sv. Očetu njegovo državo, se je papež obrnil do katoliških vladarjev, da naj nastopijo proti roparjem in mu pomagajo do njegove pravice. Tedaj so pa framasoni proglasili načelo „de non interventu“, češ, da se ne sme nobena druga država vmešavati v italijanske zadeve. „Italia farà da se“. — Italija bo že sama opravila, so dejali. Tedaj so bila proglašena od liberalnih državnikov tudi ostala načela, ki smo jih zgoraj navedli, in katera je Rim obsodil kot zmotna.

Vzemimo sedaj naš slučaj! Ali naj dovolimo, da tiste države, ki so v vojski z našo državo, pridejo red delat in naše notranje razmere urejevati po svoji volji? Kako bi stvar izgledala v resnici? Italija — ravno tista Italija, ki je proglasila, da nima nihče pravice, poseči vmes v njene zadeve — bi intervenirala pri nas! In kako bi interveni-

rala? Gotovo le sebi v korist, nikakor ne iz kakih višjih idealnih nagibov, ampak edinole zato, da bi uničila našo državo in ustvarila svoje neomejeno gospodstvo na obeh bregovih Jadranskega morja, kar je že opeval d'Annunzio in kar so sanjarili laški državniki, ko so nam pred tremi leti napovedali zločinsko napadalno in osvajalno vojsko.

Če kdo reče, da se to nikakor ne sme dopustiti, ima gotovo pravico na svoji strani in se mu ne sme očitati, da se je pregrešil zoper Syllabus, ter ga istovetili z onimi framasoni, ki so oropali papeža njegove države.

b) Sklicevanje na mirovni kongres je zopet stvar, ki se mora presoditi iz dejanskih razmer. Biskup Mahnič pravi, da bi na mirovnem kongresu o naših zadevah soodločeval sveti Oče, kateremu gotovo zapupamo, da bi bil naklonjen malim narodom, kakor je že opetovano pokazal. A biskup Mahnič mora sam priznati, da od tega ni mnogo pričakovati. Države antante so se izrekle proti temu, da bi se papež pripustil na mirovni kongres, ker je Italija to zahtevala. Izmed vojskujočih držav je edino le avstrijski cesar katoliški vladar, ki spoštuje sv. Očeta. Italija in Francoska, Anglija in Amerika se pač ne bodo ozirale na papeža, ampak samo na svoje lastne koristi, ako ne bodo pri vseh teh državah, ki stoje več ali manj pod vplivom framasonstva, odločevali nagibi, ki izvirajo iz direktnega sovraštva do svete stolice.

Iz tega razloga se nam zdi sklicevanje na mednarodno konferenco jako malo utemeljeno.

V istini pa ni tako sklicevanje nič drugega, nego da se polaga odločitev o naši bodočnosti v roke naših sovražnikov. Že enkrat se je to poskusilo, pa s kakim vspehom? Jugoslovani so odposlali v Brest Litovsk svoje zahteve, o katerih naj bi odločevala mirovna konferenca. To se pravi, da bi sodrug Trockij odločeval o notranjih razmerah v Avstriji! Trockij je pa mednarodni socialist in revolucionar kateremu se je šlo samo za internacijonalno svetovno revolucijo. Rusijo je strmoglavil v revolucijo in s tem razdejal to nekdanjo tako močno državo. Isto je poskušal tudi doseči v srednje-evropskih državah. Ali je bilo pametno, se obrniti na tako adresu? To nam je samo škodovalo, a koristilo prav nič.

Mi smo naseljeni na usodepolnem delu

Evrope, ker živimo ob obali morja, do katerega stremi velik del Srednje Evrope. V interesu držav antante je, odrezati Nemčijo in Avstrijo od morja, in zato ne bodo podpirali Slovencev, ker so ti preslabi, da bi vzdržali ves pritisk Srednje Evrope proti morju, ampak izročili bi oblast nad morjem, ki je nujno združena s posestjo naših dežel, Italiji, zavezani na angleškem povodcu. Trst, Istra, Kvarnero, severna Dalmacija, je od antante že obljubljen Italijanom. Kaj hočemo torej še mi podpirati izvršitev te nakane? Sklicevanje na mirovno konferenco danes, ko je vladar izrekel jasno pred celim svetom, da se more ureditev notranjih razmer urediti le v monarhiji brez vsakega tujega vmešavanja, je le slabljenje naše skupne vojne in diplomatske pozicije nasproti državam antante.

In če bi se tudi zgodilo maloverjetno dejstvo, da bi se na mirovnem kongresu, ki bo bogve kdaj in kje, države antante zavzele za Jugoslavijo, kaj nam to pomaga? Mi živimo v demokratični državi s splošno in enako volilno pravico. Vse ustavne izpremembe se morajo tudi ustavnim potom skleniti. Stvar pride itak pred parlament, ki bo sklepal po svoje in si ne bo pustil diktirati svoje volje od zunaj.

V resnici je torej odvisna rešitev jugoslovanskega vprašanja v smislu majniške deklaracije edino le ustavnim potom s sodelovanjem in po sklepu ustavnih faktorjev monarhije.

Kdor drugače sodi, leta po zraku in se vdaja nevarnim iluzijam.

Zato si mislimo res koristno in smotreno politiko, po kateri bi se dal za Jugoslovane iz te vojske doseči kak istinit uspeh, le v aktivistični politiki, ki pusti na stran vse blodnje in umetne fantazije, ki ima poguma in poštenosti dovolj, da pogleda resnici v obraz in na podlagi samih dejstev uredi svoje postopanje.

Slednjič pa si drznemo opozoriti biskupa Mahniča še enkrat na naš dobro premissljeni članek, katerega prevzvišeni biskup pač citira, ki ga pa očitno ni čital.

Mi smo tam zapisali:

„Ker je majska deklaracija patrijotična in poleg našemu narodu tudi koristna naši dinastiji, jo do pičice branimo zoper vse navale in napade.“

Nato pa govorimo o sovražnikih majniške deklaracije, in jih naštevamo. Ti so:

1. Dezerterji dr. Trumbić, dr. Vošnjak in tovariši;
2. Hrvaško-srbska koalicija;
3. Večina Srbov in 4 vodilni elementi jugoslovanskega kluba. To smo tudi dokazali.

Zatorej moramo reči, da nas je beseda biskupa Mahniča krivično zadela, in smo prepričani, da bo krivico popravil.

Slednjič imamo še eno prošnjo do biskupa Mahniča.

Nekdaj je bil kot profesor bogoslovja in urednik „Rimskega Katolika“ dr. Mahnič oni, ki je z jasnim svitom resnice in logike posvetil v temo in meglenost pojmov, ko se je pod krinko liberalnih fraz skrivalo slepljenje ljudstva. Dobro so nam v spominu tisti časi, ko je delal dr. Mahnič gaz resnici v Slovencih. Od tega časa se je mnogo izpremenilo. Iste in podobne zmotne v drugi obliki silijo zopet v ospredje. Naša prošnja gre na to, da bi biskup Mahnič z isto temeljitostjo kot svoj čas, proučil in obdelal tudi sedanji problem v Slovencih!

Vsak dan najzanimivejše novice pri naša dnevnik „Novice“. Naročite ga takoj na naslov: Upravništvo „Novice“, Ljubljana, Zadržna tiskarna.

Toda že po par stavkih se je prekinil, pogledal z razburjenim, rdečim obrazom in vprašal skoro brez sape:

„Tristo vravog, kaj je to?“

Mack se je lagodno smejal.

„To je poročilo našega glavnega vohuna iz Belgije, ki smo ga iskali, svojemu dragemu prijatelju na Nizozemskem. To se pravi, je samo prepis tega obvestila.“

„In poročilo samo?“

„Je odposlano.“

„Kam poslano?“

„Na njegov naslov, tjakaj na Nizozemsko.“

Hunska postava polkovnikova se je nagnila kot za naskok.

„In tega niste preprečili?“

Mirni, jasni obraz Mackov je bil videti kakor poveljčan.

„Kaj še. Naredil sem nekaj veliko pametnejšega. Poročilo sem pustil sicer čez mejo, da, toda — prej sem ga nekoliko popravil. To sem si dovolil. Kajti mislil sem si: če že morajo lopovi tamkaj kaj zvedeti o nas, tedaj naj vedo vsaj kaj napačnega. Dočim smo mi — hihi! — od njih zvedeli prave stvari!“

Toda zdaj se polkovnik končno ni mogel več premagovati.

Stopil je pred Macka, prekrizal roke čez prsi, globoko zasopel in dejal: „Mack, zdaj imam dovolj! Ali sem jaz nor ali ste vi? Kaj ste prej rekli?“

Mack je varno otrešel pepel od cigare.

„Le to, da bomo v najbližjem času zvedeli pravo od onega lopova ondi, da bomo prišli z njegovo dobrohotno pomočjo na sled dobro in na široko organiziranemu vohunstvu, dočim bo on vedno dobil in bral le to, kar mi smatramo za dobro.“

„Strela, kako boste to naredili?“

„Prav enostavno,“ je odvrnil Mack. „Jaz prepisem vsa poročila, ki pridejo in odhajajo. Prve pa poleg tega uredim. To je vse.“

Polkovnik se je mrzlično tresel in kričal: „Da, vi pa mi morate pojasniti, kako boste to naredili!“

Tu pa se je dvignil Mack, se smejoč skomizgnil z ramami in odgovoril:

„Dragi prijatelj, to pa mora že radi stvari same za enkrat ostati moja skrivnost. Ne več dolgo. Stavim, kar hočete, da imamo najdalj v dveh tednih vso tolpo trdno v svojih rokah!... Na svidenje, gospod polkovnik!“

(Dalje prih.)

Boj za deželno zastavo.

Ker je zadnji čas posebno po „Slovincu“ bilo mnogo zavijanja o naši deželni zastavi in deželnem odboru, priobčujemo popravek, ki je bil poslan „Slovincu“, katerega pa pošteni „Slovenec“ ni hotel priobčiti. Katoliški „Slovenec“ noče, da bi njegovi bralci vedeli resnico, ker se iz te resnice vidi, kako možato in odločno je nastopal deželni odbor za našo deželno zastavo.

Popravek se glasi:

Cenjenemu uredništvu dnevnika „Slovenec“

v

Ljubljani
Kopitarjeva ulica 6/III.

Na podstavi § 19. zakona z dne 17. decembra 1862, drž. zak. št. 6 iz leta 1863, naproša podpisani deželni odbor vojvodine Kranjske z ozirom na notico, objavljeno v Vašem listu št. 104 z dne 7. maja 1918 pod naslovom: Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 2. maja 1918, št. 2379 Präs., da objavite sledeči uradni popravek:

Ni res, da so bile barve starih deželnih stanov zlate(rumene)-modre-rdeče dolgo časa pozabljene in da jih je deželni odbor ob priliki katoliškega shoda po dr. Peganu na novo odkril. Tudi ni res, da je hotel deželni odbor ob priliki katoliškega shoda rumeno-modro-rdeče zastave na deželni hiši izobesiti, ampak res je, da deželni odbor ob navedeni priliki ni niti uvaževal kamoli še sklepal o tem, se li naj na deželnem dvorcu izobesijo tudi zastave bivših kranjskih provincijalnih stanov, do katerih rabe ima izključen privilegij deželni zastop vojvodine Kranjske kot pravni naslednik navedenih deželnih stanov, kar je deželni odbor vedno in povsod energično povdarjal, zlasti pa leta 1916, ko so poziv deželnega glavarja, naj se po vseh občinah na Kranjskem povodom petdesetletnice zmage pri Kustoci razobesijo cesarske in deželne zastave, nekateri hoteli izrabiti v to, da razobesijo poleg cesarskih tudi rumeno-modro-rdeče zastave. Deželni glavar je tozadevno takoj osebno posredoval pri c. kr. deželnem predsedstvu v Ljubljani in osrednji vladi na Dunaju in dež. odbor je v zadevi dopisal tako c. kr. deželnemu predsedstvu v Ljubljani kakor c. kr. ministrstvu za notranje zadeve in c. kr. predsedstvu ministrskega sveta na Dunaju.

Dotični dopisi in odgovori se glase:

Prepis.

I.

„Št. 520/Pr.

C. kr. deželnemu predsedstvu

v

Ljubljani.

Podpisani dež. glavar je župane vseh občin na Kranjskem pozval, naj ukrenejo, da se dne 24. in 25. junija t. l. ob petdeseti obletnici slavne bitke pri Kustoci po celi deželi razobesijo zastave: na prvem mestu ponosna cesarska zastava, poleg nje pa deželne barve.

Kakor se čuje, se ponekod agitira, naj se kot „deželne“ zastave razobesijo zastave z barvami: rumena-modra-rdeča.

Z ozirom na to agitacijo usoja se dež. odbor opozoriti, da so prave deželne barve že od nekdanj bela-modra-rdeča in da so bile te barve nazadnje priznane in potrjene z dekretom dvorne pisarne z dne 31. okt. 1836, št. 28581, ter z dekretom z dne 23. septembra 1848, št. 2778/114, ki ga je centralna vlada poslala guvernerju Ilirije grofu Welsersheimbu.

V zadnje navedenem dekretu je izrecno povedano, da so bile barve, zlata-modra-

rdeča priznane le provincijalnim stanovom, da se smejo ti stanovi za se posluževati še sicer dalje teh barv, če na to polagajo v resnici še kako vrednost. Dotični odstavek se glasi v izvorniku:

„Hiebei bleibt es übrigens den dortigen Provinzialständen unbenommen, auch fernhin von dem obengedachten speziellen Zugeständnisse für sich selbst Gebrauch zu machen, insoferne sie wirklich darauf einen besonderen Wert legen und nicht etwa, vom echt patriotischen Sinn geleitet, im wohlverstandenen Interesse der Einheit es vorziehen sollten, auf jenes immerhin eine Sonderung mit sich führende Zugeständnis zu verzichten und sich nun der allgemein gewünschten National-Landesfarbe anzuschliessen und zu bedienen.“

Po obstoječih us.avnih določilih je postavljeni naslednik stanov deželni zbor, odnosno deželni odbor in sta torej danes izključno le ta dva faktorja upravičena posluževati se svoječasno provincijalnim stanovom priznanih barv: zlata-modra-rdeča. Če se tedaj kdo drugi poslužuje teh barv, je to zloraba, proti kateri mora deželni odbor najodločneje ugovarjati in zahtevati od poklicane oblasti, da se taka zloraba prepreči.

Deželni odbor ne more dopustiti, da bi se kdorkoli posluževal barv, ki so izključno pridržane le deželnemu zastopu kot pravnemu naslednjku deželnih stanov.

Zato se c. kr. dež. predsedstvo nujno naproša, da o stvari brez odloga primerno odredi in o ukrenjenem deželni odbor obvesti.

Od deželnega odbora kranjskega,

v Ljubljani, dne 20. junija 1916.

Deželni glavar:

Šusteršič I. r.“

Prepis.

II.

„Št. 527/Pr.

C. kr. deželnemu predsedstvu

v

Ljubljani.

Sklicujoč se na svoj dopis z dne 20. t. m. št. 520/Pr. je moral deželni odbor z obžalovanjem konstatirati, da se je današnji dan eklatantno kršila izključna pravica deželnega zastopa, posluževati se nekdanjih stanovskih barv: rumeno(zlato)-modro-rdeče.

V Ljubljani je deželni odbor uradno konstatiral to zlorabo zlasti pri sledečih hišah:

1. „Kazina“, na pročelju v Šelenburgovo ulico in na vrtu s kranjskim deželnim grbom;

2. hiša na Dunajski cesti št. 4, kjer je lekarna Piccoli I. nadstropje raz okna;

3. Wettachova hiša na Bleiweisovi cesti;

4. nemško gledališče;

5. vila na Erjavčevi cesti (A. Weinlich);

6. vila Bleiweisova cesta št. 21, (vogal Bleiweisove ceste in Nunske ulice);

7. vila Nunska ulica, (dr. Staudacher), več malih;

8. vila Nunska ulica št. 19, več malih;

9. „Tonhalle“ na Kongresnem trgu.

Posebno eklatantna in predrzna je zloraba na hiši „kazine“, kjer nosi tozadevna zastava celo kranjski grb!

Znano je, da je za rabo deželnega grba sploh treba še posebnega Najvišjega dovoljenja.

Deželni odbor zoper to kršenje pravic deželnega zastopa in zlorabo deželnega grba kar najodločneje protestira in ponovno zahteva; da se takoj naredi red.

Pripomni se, da se je, kolikor je dež. odboru znano, letos prvokrat pripetila te vrste zloraba.

Od deželnega odbora kranjskega,
v Ljubljani, dne 24. junija 1916.

Deželni glavar:

Šusteršič I. r.“

V odgovor na ta dopis je prejel deželni odbor od c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko nastopni odgovor:

Prepis.

III.

„Št. 4032/Mob.

Ljubljana, dne 26. junija 1916.

Kranjskemu deželnemu odboru

v

Ljubljani.

K dopisu z dne 24. junija 1916 leta, št. 527/Pr., glede razobešenja rumeno-modro-rdeče zastave s kranjskim deželnim grbom na kazinskem vrtu se usoja deželno predsedstvo naznaniti, da je c. kr. policijsko ravnateljstvo ljubljansko zaukazalo z odredbo z dne 25. junija 1916, št. 1005/1/pr., takojšnjo odstranitev protipravno napravljenega in razobešenega kranjskega deželnega grba in pod kaznijo prepovedalo nadaljnjo rabo tega grba.

C. kr. deželni predsednik:

Attems I. r.“

Na ta dopis je deželni odbor odgovoril sledeče:

Prepis.

IV.

Št. 534/Pr.

C. kr. deželnemu predsedstvu

v

Ljubljani.

Na dopis z dne 26. junija 1916, št. 4032/Mob. odgovarja deželni odbor, da se nikakor ne more zadovoljiti z nepopolno odredbo c. kr. polic. ravnateljstva.

1. Iz dopisa ni razvidno, se je li zastava, ki je nosila deželni grb, tudi zaplenila. Zaplomba je neobhodno potrebna.

2. So se imele odstraniti vse rumeno-modro-rdeče zastave, ker so se vse protipravno rabile.

Določitev deželnih barv je rezervatna pravica krone in nihče ni opravičen, samostalno spreminjati jih, kajti s tem posega v izključno pravico Njega Veličanstva. Deželni odbor se mora čuditi, da zamore c. kr. dež. predsedstvo mirno gledati, kako se posamezniki drznejo lastnomočno kršiti te pravice!

Kaj je pravi namen razobešenja rumeno-modro-rdečih barv, odseva dosti jasno iz obeh ljubljanskih dopisov v „Grazer Tagblattu“, ki so c. kr. deželnemu predsedstvu že predloženi.

Vsak dvom pa izključuje dopis Filharmonične družbe v Ljubljani deželnemu odboru, ki se prilaga v prepisu pod /..

Deželni odbor je bil zahteval, da od dežele subvencionirana družba odstrani od „Tonhalle“ rumeno-modro-rdečo zastavo, katero voditi je opravičen samo dež. odbor kot edini pravni naslednik nekdanjih provincijalnih stanov.

Iz tega dopisa se jasno vidi, da se gre za lastnomočno, preišljeno spreminjanje deželnih barv — poleg tega pa še za žaljenje tako patrijotične, četudi v ogromni večini (95%) slovenske dežele.

Deželni odbor nujno opozarja c. kr. deželno predsedstvo, da je hudo ogrožen narodnostni mir v deželi, če se ne zatre v kali izzivajoča zloraba barv, kot demonštracno sredstvo zoper legalne deželne barve.

To sistematično izzivanje nad vse patrijotične kranjske dežele, koje pristne, ne-sebične in brezpogojne udanosti do Najvišje dinastije ne prekaša prav nobena dežela cele monarhije, zamore roditi le največjega obžalovanja vredne sadove, če se mu hitro ne naredi konec.

C. kr. deželno predsedstvo se pozivlje z vso resnostjo, da nujno ustvari velepotrebno energično remeduro.

Od deželnega odbora kranjskega,
v Ljubljani, dne 5. julija 1916.

Deželni glavar:

Šusteršič I. r.

(Dalje priti.)

Agitirajte in razširjajte „Resnico“ in „Novice“.

Več luči!

Večkrat nas kdo vpraša, „zakaj niste s škofom, zakaj se ne podaste, da bi bila vsa duhovščina edina. Vam je le za Šusteršiča in Lampeta, za nemški sistem in to korupcijo. Zdaj smo v večini in vsak odpor je brezuspešen.“ — Res so bili časi, ko je bila kranjska duhovščina skoro popolno edina, ko so šli skoro vsi najboljši dijaki iz gimnazije v bogoslovje in je bila naša duhovščina zgled vsem drugim po državi. Prav nikjer se ni tako intenzivno delalo v cerkvi in zunaj cerkve, kakor pri nas. Cerkveno, gospodarsko in politično organizacijo niso napravili kakšni govori ali samo ukazi od zgoraj, ampak težko naše delo. Začeli smo v cerkvi. Ljudje so dobili zaupanje ker so nas spoznali, da smo mogli začeti z gospodarskim delom, ki je ljudstvo rešilo liberalnih oderuhov. Pretpeli smo Hein-ovo dobo in nasprotstvo liberalnih sodnikov, prenašali najostudnejše napade po časopisih — delali vendar in trpeli. S tem našim delom bila je zidana Ljudska stranka. Mnogi najboljši delavci so že našli mir v grobu, mi smo še tukaj, kakor žive priče preteklih in sedanjih dni. Zdaj vidimo, da se podira podlaga, na katero je bilo vse postavljeno. Celotno življenje smo se vojskovali zoper umski in gospodarski liberalizem, zdaj ga hočejo dobri duhovniki — animae candidae — de facto — zopet vpostaviti. Mi vidimo, da se ruši naše življenjsko delo. Zato ne moremo nikdar biti s to stranko, ki je nasprotna vsemu našemu delu, s to stranko revolucije.

Da se to dokaže in pojasni naše delo, bi bilo gotovo umestno, ko bi gospodje v „Resnici“ popisali svoje delovanje iz preteklih let, da vsak, ki je dobre volje spozna, kako je nastala naša organizacija, kako se je ljudstvo dvignilo in kakšna mora biti podlaga za nadaljni razvoj. Še bi bili ob enem zelo zanimivi kulturno historični podatki za važno dobo naše renesanse. Mnogim mlajšim se bodo lahko oči odprle, ljudje bodo videli, kje imajo prave prijatelje. Ponejše rodovi bodo videli, da smo za povzdigo ljudstva vse žrtvovali. — Upam, da bo „Resnica“ sprejela take podatke in jih priobčevala v podlistku.

Zločini v jugoslovanski legiji na Ruskem nad kralju zve- stim Hrvati in Slovenci.

Mučenje in pobljanje Hrvatov v Odesi.

Prvi so bili tjakaj (v ono vojašnico)
privedeni 1. oktobra 1916 ujetniki, ki so se

do tedaj nahajali v Odesi. Bilo jih je okrog 1000, večina Hrvatje in Slovenci. V kasarni so jih enostavno obvestili, da se morajo po volji ruskega carja mobilizirati vsi Jugoslovani in da se ne bodo na to ozirali, li hočejo biti prostovoljci ali ne. Nato jih je poveljnik bataljona porazdelil v čete. Naravno, da so ujetniki protestirali. Zato so odpeljali v noči od 1. na 2. oktobra te ujetnike v skupinah 10 do 15 pod neko bližnjo šupo, kjer so jih bičali. Potem ko so bili pretepeni, se je polovica uklonila, da jih uvrste v čete. Oni pa, ki se niso uklonili, so bili pridržani v kasarni, kjer niso dobivali nikake hrane. Podnevi so ležali izmučeni in pobiti kot mrtveci na podu v kasarni. Zvečer so prihajale nove žrtve, ponoči pa se je nadaljevalo bičanje.

Vsako noč je bilo nekaj ljudi tako zbitih, da so jih morali drugi dan voziti v bolnico. Razen tega je vsako noč kdo umrl, in kakor se je potem zvedelo, so take mrtvece skrivaj pometali v morje kraj Odeše. Zdaj se ni več čuditi, da so oni čas potegnili iz morja kakega utopljenca — avstrijskega ujetnika. Koliko ljudi da je plačalo z življenjem Kušakovičovo intrigo, se ne more natančno dognati.

Ona kasarna se nahaja v najživahnem delu Odeše. Klici na pomoč nesrečnih žrtev so budili iz spanja odeške meščane, in vse je bilo ogorčeno radi nečloveškega postopanja in brezmiselnosti. Toda protestirati ni smel nihče, ker je tisti čas vso Rusijo davila železna roka Stürmer-Paninovega režima. Oni, ki so vse te zločine povzročali, so imeli zaščito pri ruski vladi, in to je bilo dovolj.

Strašni dnevi v Odesi.

Nato pokaže posl. dr. Horvat pismo nekega enoletnega prostovoljca, ki je doživel one strašne dni v Odesi in ki vsebuje podatke o tem, kar so počenjali tam Srbi iz kraljevine in Hrvatske, Slavonije in Bosne, ter Čehi. Ta prostovoljec se piše Juraj Grčević. On poroča, da je sredi novembra 1. 1916, ko so ruski orožniki polovili ujetnike po jekaterinoslavski guberniji in jih okrog 2000 odgnali v Odeso, prišlo do pobune, ker so se naši ljudje branili iti tjakaj. Njegovo poročilo izvaja:

Drugi dan je došel v ujetniško taborišče srbski kapitan Majstorović v spremstvu nekaterih Čehov, srbskih legijonašev — Rusov in dr. Čehi so poskušali, da nas uvrste v zbor, kapitan pa je odšel tačas k srbskim prostovoljcem, Hrvati in Slovenci so protestirali proti Čehom: „Mi nočemo ničesar vedeti o Srbiji! Proč od Srbije in srbskih oficirjev! Živio kralj Fran Josip I!“ Majstorović se je vrnil in začel kričati kot norac nad nami: „Sramota, da kaj takega dopuščajo Rusi v ujetniškem taborišču! Mitriljeze je treba privesiti in jih postreliti! Da se je to dogodilo v Nemčiji, bi jih Nemci pokosili z mitraljezami, za to imam dokazov.“ Šef ruske policije, ki je bil tudi v spremstvu, se je osramočen od srbskega oficirja, zagnal z volovsko žilo med ujetnike in jih nemilo mlátil: „Živina! Ruski sužnji! Kamor hoče Rusija, tja boste šli!“ Majstorović pobije enega ujetnika Nemca, ki je gledal ta prizor, s sabljo in nato iztira z dvorišča ostale ujetnike Nemce in Bulgare v kasarno. Srb je kričal kot pobesnela zver in naglo mahal naokrog, ter vih-tel z desno roko sabljo nad glavo. Grozeč in preteč nam, so odšli od nas oficirji kralja Petra.

Po njihovem odhodu je prišla takoj stotnja Rusov z bajneti pod poveljstvom oficirja in odvedla polovico, okrog 1000 ljudi, na glavni kolodvor. Ti ujetniki pa so začeli pred poslopjem vojaškega načelnika demonstrirati. Ruski vojaki, dobrodušni in pošteni, niso hoteli delati reda. Vojaški na-

čelnik je moral pozvati kozake, ki so s knuti in biči odgnali ujetnike na jekaterinoslavski glavni kolodvor in jih natlačili v vagone. Cez dva dni so nas odpeljali iz ujetniškega taborišča v spremstvu kozakov in dveh stotnij ruskih vojakov. Civilisti v mestu so tekli za nami in nas izpraševali, kaj smo storili, misleč, da nas tirajo na strelišče.

Na glavnem kolodvoru so nas natlačili v vagone in poslali proti Odesi. Mnogim Rusom stražarjem ni šlo v glavo, kaj hočejo z nami in kako nas morejo s silo goniti v boj proti lastnim rojakom. Jaz sem, razsojajoč naš položaj, pozival ljudi, da drže prisego, in jim naglašal, da ni mogoče, kar nas silijo Srbi, ker to se prvič protivi zdravemu razumu, da se daje orožje sovražniku, a če bi še bolj znoreli, ter nam dali orožje, tedaj si vnaprej lahko pripišejo posledice. Kmalu bi plačal te besede v Odesi s svojim življenjem. Za dokaz tega imam žive priče na razpolago.

Na kolodvoru Balta smo videli kapitana Pandića Jugoslovana, rimsko-katoliške vere — kakor trdi — oblečenega v srbsko uniformo s štirimi zvezdami na epoletah. Z njim je govoril Srb Kukić, poveljnik pri 27. pp., iz mojega voza. Ta vohun ni bil okrašen s srbsko trobojnico, nego se je neprestano vrtel okrog nas. On je tudi mene ovadil.

Okrog 25. novembra 1. 1916. so nas s silo odvedli v „Kanatni zavod“ (tvornica za vrvi). Tam so nas pričakovali Srbi ter dva Jugoslovana; Srbi z orožjem in patronami. To je bilo ravno tisti čas, ko so popolnoma porazili Bulgari v Dobrudži divizijo srbskih legijonašev, in so reorganizirani po trije in po štirje prišli v Odeso, kjer so jim krvooločni general Živković in njegovi oficirji dali priliko, da se znosijo nad drugim vrlim jugoslovanskim plemenom Hrvat, ki k sreči niso imeli niti orožja niti pušk kakor Bulgari.

Tako so bili srbski legijonaši ob mobilizaciji Hrvatov in Slovencev v Odesi povzročitelji nebroj zločinov in strašnih okrutnosti. Odeška mobilizacija je črna pega v zgodovini srbstva, zbog katere se mora pred človeštvom večno sramovati mala Srbija.

(Dalje prihodnjic.)

Vsak dan najnovejše vesti prinaša dnevnik „Novice“. Naročite ga takoj! Naročnina znaša za pol leta 20 kron, za četrt leta 10 kron. Naročnino je pošiljati Zadržni tiskarni v Ljubljani.

Naturalno gospodarstvo.

Po „Grazer Tagespost“ posnemamo pameten članek o naturalnem gospodarstvu. Sledi naj v celoti.

Pismo neke alpske trgovske firme postavlja razmere v jasno luč. Firma naznanja, da bo v bodoče postregla le onim odjemalcem, ki bodo vsaj deloma plačevali blago v živilih, ki jih ta potrebuje za svoje nastavljenice in delavce. Ta slučaj ni edini, nasprotno, s časom se je ta navada vdomačila že splošno tako, da skoraj vsa podjetja, ki proizvajajo najpotrebnejše vsakdanje predmete zahtevajo omenjeni način plačevanja. Pa imajo popolnoma prav, kajti z denarjem ni mogoče ničesar več kupiti tudi po cenah ne, ki gredo visoko nad teoretične maksimalne cene. Posledica tega pa je nadaljno silno nazadovanje denarne vrednosti.

Spomladi se je vršilo ob udeležbi vseh ministrstev posvetovanje za ljudsko prehrano zaradi zamenjavalnega gospodarstva in zbiranja živil. Poročevalčeva misel o zamenjavanju je bila razvén od kmetijskega mini-

strstva od vseh drugih ministrstev enoglasno zavržena. Raznih birokratskih izgovorov tu ne bomo omenjali, marveč naj povemo le, nazor finančnega ministrstva, ki najde v takem načinu zbiranja živil (namreč potom zamenjavanja) zopetno poslabšanje valute.

Zastopnik finančnega ministrstva je pogodil pravo, seveda v nasprotnem smislu svojih takratnih argumentacij, kajti ko bi bila država takrat zamenjavo vzela v svoje roke, bi bila brez blazno dragih komisij in brez sile zahtevala živil, če bi bila dala pridelovalcem sladkorja, tobaka, kavinih surrogatov, sukanca, železnih izdelkov itd. V tem slučaju bi bila država sama določala in uravnala cene, vsega bi bila lahko dobila in valuta s tem ne bi bila prav nič prizadeta. Isto se je zgodilo v trgovanju s tujezemstvom. V Ukrajini bi bili lahko opravili brez vsake sile, ko bi se bilo Ukrajincem dalo vsakdanjih potrebščin v blagu, kakor sukna, papirja, čevljev, stekla, železnih izdelkov itd. Že zdavnaj bi bili lahko imeli pridelke, ki jih agrarci morejo pogrešati v toliki množini, da lakote pri nas ne bi poznali. In sedaj se je zamenjevalni promet kljub temu razvil brez pomoči države, da celo proti njej. Ves nakup in vsa prodaja se danes vrši le potom zamenjavanja, vsak odpor tozadevnih ministrstev je skoraj popolnoma zlomljen. To zamenjavanje sedaj ne vrši država, ampak vsak posameznik sam, kadar in kolikor se mu poljubi. V tem seveda določanje pametnih cen nima pomena, pod tem trpi srednji stari in slednjič tudi država sama, kar občuti na padanju valute, ki jo je zakrivila birokracija v svoji nespameti in v nepoznavanju dejanskih razmer.

Take so danes razmere. Nered, ki ga povzroča popolnoma propadli sistem državnega socializma, z maksimalnimi cenami, katerim se vsakdo smeja in z načinom zbiranja živil, ki ne more zbrati niti tretjino pridelka, postaja vedno večji, pomanjkanje vedno hujše, beda vedno bolj kričeča.

Država bo morala začeti misliti na ureditev svojih financ, kajti stroj, ki dan in noč tiska bankovce je pač največji škodljivec valute. Ne večje pridelovanje bankovcev, ampak pomnoženo pridelovanje živil naj država pospešuje, kajti le na ta način se da zboljšati padlo denarno vrednost.

Ali ste že pridobili novega naročnika našemu dnevniku „NOVICE“?

Vojna v številkah.

Skupni stroški v minulih štirih letih svetovne vojne znašajo 650 do 700 milijard mark. Od te velikanske svote, katere si človeški razum niti predstavljati ne more, ne odpade niti ena tretjina na osrednje sile. Na koncu četrtega leta vojne je imela ententa mesečno 15-3 milijarde vojnih stroškov, osrednje države pa le 5-8 milijard. Dasiravno se Rusija in Rumunija več ne vojskujeta, so vojni stroški antante trikrat toliki, kakor četverozveze. Na vsako osebo pride v Nemčiji 1800 mark, na Francoskem 2800 mark in na Angleškem pa celo 3500 mark vojnih stroškov. Tudi vojna posojila osrednjih sil so uspešnejša, kakor antantina. Do sedaj je antanta od 500 milijard vojnih stroškov fundirala le 125-6 milijard, osrednje sile pa od 186 milijard vojnih stroškov po 134-3

milijard mark. Kurzi nemških vojnih posojil do sedaj še niso padli pod izdajni kurz prvega vojnega posojila 97-5, kurz prvega angleškega vojnega posojila pa je padel 95 na 87 odstotkov, kurz tretjega angleškega vojnega posojila od 95 na 93, kurz ameriškanskega posojila pa od 100 na 94 1/2 odstotkov. Osrednje vojne sile so dobile svoja posojila skoraj izključno v lastnih državah, med tem ko sta si Anglija in Francija izposodili velikanske svote v inozemstvu.

Osrednje sile so od začetka vojne zasedle 780.000 kvadr. kilom. sovražnikovega ozemlja, ki je 1 1/2 krat večje, kakor cela Nemčija. Zasedeno ozemlje se je v zadnjem letu vojne povečalo za 220.000 kv. kilom., tu pa ni všteto osvobojeno ozemlje ruskih obmejnih narodov; brez tega ozemlja so osrednje sile zasedle 178.000 kvadr. kilom. ruske zemlje. V 12. italij. ofenzivi oktobra in novembra 1917 smo osvobodili 2211 kv. kilom. avstrijske zemlje in smo vrhu tega vzeli Italijanom še 12.200 kv. kilom. najrodovitnejše zemlje. Nemci so na zapadu zasedli leta 1918 na Francoskem 6200 kv. kilom. in na novo v Belgiji 198 kv. kilom. Posamezno so antantne države izgubile svoje zemlje: Belgija 29.178, Francija 25.400, Italija 14.558, Rusija 478.705, Rumunija 100.000, Srbija 85.687, Črna gora 14.180, Albanija okoli 17.000 kv. kilom. Skupno so izgubili naši sovražniki 770.000 kv. kilom. svoje zemlje, četverozveza pa le 2039 kv. kilom.

Pri posameznih večjih vojnih operacijah v preteklem letu vojne so osrednje sile zaplenile pri Tarnopolu, Rigi in na Oezelu nad 600 topov, okoli 1000 strojnih pušk, veliko tisoč vjetnikov in neprecenljiv vojni material. V Italiji smo v teku enega samega meseca dobili 300.000 vjetnikov, nad 14.000 kv. kilom. zemlje, 2800 topov, 3000 strojnih pušk, 40 metalcev min, 150.000 pušk, 1 milijon ročnih granat in nad poldrugi milijon topovskih krogel, 52 milijonov infanterijskih patron, 150 letal, vrhu tega pa še vojni material dveh laških armad. Da je mogla Italija le en del izgubljenega zopet nabaviti, jo je stalo milijarde. Pri nemškem pohodu na vzhodu se je zaplenilo 4381 topov, 9400 strojnih pušk, nad 750.000 pušk, 2.867.000 artilerijskih izstrelkov, nad 102 milijona infanterijskih patron, 2100 železn. strojev, nad 26.000 železniških voz in nad 63.000 družih raznih voz. Ne mnogo manjši je bil plen, katerega je Nemčija napravila pri ofenzivi na zapadu l. 1818. Poleg 2800 topov in 15.000 strojnih pušk je bil zaplenjeni ostali vojni material tako velikanski, da še do danes ni bilo mogoče vsega ugotoviti in prešteti.

Dnevne vesti.

Občni zbor KTD. Pri občnem zboru KTD. je zmagala Kalanova struja, in sicer je dosegla primeroma dvetretjinsko večino. To se je zgodilo na sledeči način: Občni zbor z volitvami se je imel vršiti že lansko leto. Velika večina članov KTD je bila proti Kalanovi politiki. Zato se občni zbor ni vršil, ampak se je šlo na nabiranje članov. Čez eno leto so nabirali člane mladine. Celo semeniščnike (!) so sprejeli, samo da so dobili več glasov. Šele ko so imeli dovolj glasovnic nabranih, so razpisali občni zbor. Stari člani KTD., ki so s svojim delom in s svojimi žrtvami društvo ustanovili, so bili preglašovani od ljudi, ki niso za društvo še nikoli nič storili in ki so prigrmeli na občni zbor samo stare člane preglašovat. Vsled tega smatrajo stari člani to volitev kot neveljavno. Kajti odbor, ki je sprejemal nove člane, že več kot eno leto ni imel pravice po statutih. Ta maneuver, nedostojen resnih mož, je vrgel društvo iz njegovega tira. Dalje se je de-

lalo s splepljenjem o nekem kompromisu, ki ga sploh bilo ni. Nekaj gospodov je sedlo skupaj in prelat Kalan je razposlal listo kot kompromisno listo. Gospodje na deželi, ki niso vedeli, kaj je zadaj, so to takoimenovano kompromisno listo podpisali, misleč, da s tem dosežejo sporazum, dasi je ravno nasprotno. Dalje se je agitiralo s škofovo osebo, in kaj to pomeni pri duhovnikih, zlasti pri kapelanih, si vsak lahko misli. To tudi „Slovenec“ v svojem poročilu izdaje, ko proglašuje izid volitev kot trimuf škofov. Ali drugi duhovniki, ki ne odobravajo politike Cankarjeve, niso ravno tako škofovi? Tako pisanje je seveda največja škoda za cerkveno disciplino. Potem pa proglašuje „Slovenec“ to volitev kot velik političen dogodek. KTD. je nepolitično društvo, a „Slovenec“ ga vlačijo v politiko. Zato pa tudi mi, ko enkrat glasilo društva samo poteguje društvo v politično debato, lahko povemo, da je največja škoda za slovenski narod, da bo odslej v njem delal politiko dr. Cankar s svojo družbo. Da je slovenska politika tekom zadnjega leta šla tako navzdol, da je slovenska stvar danes tako zavožena, da je prišlo do novih persekucij in da so se razdrli vsi dobro osnovani načrti za politični naš napredek, je v prvi vrsti pripisati stališču, ki ga je zavzelo KTD. v slovenski politiki. Jasno je, da iz kat. tiskarne pod sedanjim režimom, ako teh par razumnih gospodov, ki so v odboru, ne bo napelo vseh svojih moči, ni pričakovati zboljšanja razmer. Absolutizem je vladal v društvu skozi štiri leta, in nimamo upanja, da bi se v tem oziru kaj zboljšalo. A prihodnje leto mora biti zopet občni zbor, in tedaj se zopet vidimo. Zato pa naj naši somišljeniki nikar ne odstopajo, ampak naj pristopajo in naj v društvu zastopajo svoje pravice. Ton, ki je vladal na tem občnem zboru, je marsikomu oči odprl, da vidi, kam pelje boljše vizem, ki vodi sedaj v društvu vladajočo strujo.

Kdo je sedaj predsednik SLS.? Ko je bilo voliti predsednika KTD., se je omenilo, da ne gre, da bi bil predsednik KTD. hkrati predsednik politične stranke. Na to je izjavil prelat Kalan, da on odloži načelnštvo SLS. in bo vodil posle do prihodnjega zbora zaupnikov podpredsednik. Vodstvo SLS. je torej sedaj v rokah dr. Lovro Pogáčnika (!), o katerem je znan izrek: „Časih imam kako dobro misel, samo vedno mi prepozno pride.“ Tajnik te stranke je stolni vikar Zabret. Tako bo torej „duševno“ vodstvo, dokler ne pride dr. Brejčeki so mu na Koroškem postala tla prevročča. Tam je izgubil skoro vse kmete, ki niso imeli več veselja do kancelijske politike. No, če se bo slovenska politika tudi na Kranjskem delala po dr. Brejčevem receptu, bomo kmalu tudi na Kranjskem tam, koder so Korošci.

Številke govore. Deželnemu odboru kranjskemu so došle doslej od 249 občin izjave oziroma sklepi občinskih odborov glede Trumbičevega veleizdajalskega početja. 164 občin je v svojih sklepih poudarjalo svojo zvestobo do države in vladarja z istočasno obsodbo dr. Ante Trumbiča in vseh podobnih veleizdajalcev. V nasprotnem smislu so se zapeljane po mladinskih boljše vizikih izjavile samo 4 občine, dočim jih je 81 nasledlo deloma okrožnici nekega pripravljane narodnega sveta, deloma pa agitacij, ki je izšla iz občinske hiše Šmihel-Stopče. Te občine niso sklepale o tem, kar jim je bilo naročeno od deželnega odbora. Neke občine iz novomeškega sodnega okraja so poslale formularno izjavo, ki jo je sestavil kak liberalni mladin za občino Šmihel-Stopče in ki so jo na pisalnem stroju razmnožili in

razposlali naokoli. Zanimiva je ta izjava zato, ker povdarja zvestobo in požrtvovalnost naših vojakov. To je vsakomur in tudi deželnemu odboru prav dobro znano, kako zvesti in požrtvovalni so naši vojaki, obžalovanja vredno je le, da nekateri ljudje v zaledju ne najdejo v sebi toliko moči, da bi se uprli zapeljivcem in odločno pred vsem svetom povedali: tudi mi smo tako zvesti kakor naši vojaki, zato obsojamo dr. Trumbiča in vsakega veleizdajalca, ki podaljšuje vojsko.

Tako se ne dela za domovino, je v zadnji „Zlati dobi“ zapisal našim mladim č. g. duh. svetnik Janez Kalan. Ko bi bili mi kaj takega napisali, bi nas bil Slovenec ali Domoljub nahlulil z „izdajalci“. Ker je pa g. svetnik načel to zanimivo in žalostno poglavje, mu damo za prihodnjo „Zlato dobo“ par popolnoma zanesljivih podatkov. Na mladinsko-liberalnem shodu na Rakovniku se je popilo samo v tem kraju 2016 l vina, to je za 16.128 K! Kaj se je spilo pa še v Št. Rupertu, Mokronogu, Mirni, Šmarjeti, v Škocijanu in drugod na ta račun, o tem pa za danes še molči statistika. Dejstvo pa je, da ljudstvo govori, da so nekateri mladini v vinskem navdušenju objemali ženske, (kateri, ne maramo pisati radi pohujšanja), dejstvo je, da so pijane množice vpile in razgrajale po shodu, skoro pred vsemi okoliškimi župnišči, in klicale, da so „eksale“ z mladini! Seveda, če kak župnik svari pred takim početjem, je pa „Nemec, izdajalec, antikrist“ in bogve, kaj še —!

„Otročarje“, pa ne „resne“, ampak skrajno nespametne, je napisal nedavno dnevnik iz „Kat. tiskarne“. — Kako se revež trudi, da bi naslikal jezo, ki baje vlada po deželi zoper dež. odbor, zoper dr. Lampeta in druge. Vidi se člankarju, da mu je zelo malo všeč, da se še upa kdo imeti svojo glavo. Zato tako sikanje okoli sebe. S hujskanjem so začeli, s hujskanjem nadaljujejo. Pa še pišejo o „laži-časopisju“. — Mi vemo, kaj je nam bil deželni odbor tekem vojske, da je stal deželi in kmetom ob strani, ko jih je vse zapustilo. S svojo modrostjo bodo uspeli le pri tistih, ki „Trumbiča ne poznajo“. Pri treznih ljudeh se le smešite.

20 let obč. odbornik

Pozor pred razširjalci sovražnih letakov. Uradno razglašajo: Zadnje čase so sovražni letalci ponovno metali letake državi sovražne vsebine. Na podlagi § 13. odloka C ministrske odredbe z dne 19. januarja 1858 drž. zak. št. 10 se posest in razširjanje takih letakov najstrožje prepove. Prestopki te prepovedi se kaznujejo, v kolikor ni porabiti določb obč. kaz. zak. po § 11 ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96 z globami od 2—200 K ali z zaporom od 6 ur do 14 dni.

Svarilo. Dogodilo se je že večkrat, da se je kdo zoperstavil vojaškim stražam in patroljam, ki stražijo blago na železnicah, ali da se ni pokoril odredbi vojaških straž ali njih klicu. Vojaška straža je bila primorana, rabiti orožje. — Z ozirom na svarila, ki so na kolodvorih nabita, se občinstvo opozarja, da imajo straže, ki so v železniški službi, vse pravice in dolžnosti vojaških straž. Ako se jej kdo zoperstavlja ali celo dejansko v bran postavi, je straža dolžna, nastopiti odločno in če treba, rabiti tudi orožje. Kogar bi straža pozvala, ta naj takoj obstoji, ker je sicer njegovo življenje v nevarnosti, ter naj se brez ugovora pokorijo odredbam.

Odlikovanja na jugu. Cesar je imenoval za svoja tajna svetnika celovškega škofa dr. Heilerja in tržaškega škofa dr. Karlina.

Požar v ljubljanski okolici. V Poljanah pri Št. Vidu pri Ljubljani je pogorel posestniku Lovrencu Florjančiču kozolec dvojnik. Škode je okoli 10.000 K.

Premeščeni so gg. duhovniki: Anton Dolinar, kaplan v Starem trgu pri Poljanah na Jesenice; Jožef Rogelj, kaplan v Št. Jerneju, v Stari trg pri Poljanah; Janez Štrajhar, kaplan v Šent Rupertu, v Št. Jernej; Franc Sušnik, kaplan v Kočevju, v Št. Rupert; Viktor Turk, kaplan v Gorjah, v Cerklje pri Kranju; Janez Mevželj, kaplan v Trnovem na Notranjskem, v Gorje; Jožef Leben, kaplan v Slavini, v Trnovu na Notr.; Janez Kramarič, kaplan v Črnem vrhu nad Idrijo, v Slavino; Alojz Lesar, kaplan v Starem trgu pri Ložu, v Črni vrh nad Idrijo; Janez Dežela, kaplan v Predvoru, v Št. Vid pri Zatičini; Tomaž Javornik, kaplan v Trziču, v Predvor; Janez Drešar, c. kr. vojni kurat, za kaplana v Trzič; Anton Gole, kaplan v Idriji, v Studenc; Anton Črnelj, kaplan v Dobrniču, v Veliko Dolino; Anton Hafner, kaplan v Žužemberku, v Dobrnič; Anton Kastelic, kaplan v Šmihelu pri Novem mestu, v Žužemberk; Alojz Zupanc, kaplan v Toplicah, v Šmihel pri Novem mestu; Anton Demšar, kaplan v Moravčah na Rako; Valentin Jerše, kaplan na Jesenicah, v Moravče; Martin Jarc, kaplan na Raki, za župnega upravitelja v Brusnice. — Nameščeni so: Fr. Belec, novomašnik, za kaplana v Kočevju; Rafael Morel, semeniški duhovnik, za kaplana v Poljane; Janez Dovč, semeniški duhovnik, za kaplana v Sodražico.

Papeževa svetinja za leto 1918. Papeževa svetinja za leto 1918, ki se kuje po stari navadi na praznik sv. Petra in Pavla, kaže na prednji strani podoba papeža Benedikta XV. z napisom: Benedictus XV Pont. Max. A. IV. Na zadnji strani je pa vtisnjena podoba papeža Benedikta XV., sedečega na prestolu in obdanega od štirih visokih cerkvenih knezov. Papež se nagiba nekoliko na levo stran, da bi pokazal dvema pred njim klečečima mladima duhovnikoma poslopje, ki je namenjeno za visoko šolo za orientalske študije.

Listnica uredništva. Župnik na deželi: Glede nastavljanja kaplanov določa Codex iuris canonici: Canon 476, § 3: Non ad parochum, sed ad loci Ordinarium, auditu parochi, competitis vicariis cooperatores e clero saeculari. Glede razmerja kaplana do župnika določa pravo: Canon 476, § 7: Subest parochi, qui eum paterne instruat et dirigat in cura animarum, ei invigilet et saltem quotannis ad Ordinarium de eodem referat. Glede odstavitve kaplanov je določeno: Canon 476, § 1: Amoveri possunt ad nutum Episcopi. Torej: Preden nastavi kaplana, mora Ordinarius vprašati župnika, ne pa, ko ga odpokliče. Kar se tiče beneficiatov, pa velja določba: Canon 476, § 2: Quod si vicaria sit beneficialis, vicarius cooperator removeri potest processu ad normam iuris non solum ob causis, propter quas alii parochi removeri possunt, sed etiam si graviter subiectioni defecerit parochi debitae in exercitio suarum functionum. Je torej razlika med pravnim stališčem navadnih kaplanov in beneficiatov, a pri obeh velja glavno načelo: Prvi je župnik, in njega treba najprej ubogati.

Gospodarske vesti.

152 kvintalov prikrivanega žita so zaplenili nekemu najemniku na Češkem v skoraj popolnoma nemškem okraju okoli Komotaua z imenom M. Sieber. Nemci tega Sieberja proglašajo za Čeha kakor se to v enakih slučajih redno dogaja, a je Sieber, že kakor ime in kraj pove vendar le Nemec in tedaj zopet tudi Nemec enkrat nepatrijotičen. Veleizdajalec seveda še ni, dasi je „samoodločbo“ zaradi svojega žita kljub vsem zakonom in predpisom že faktično izvajal. Sieber je mlatil žito s parno mlatilnico in ga je njen dim najbrže izdal. Ma-

homa je bila pri njem komisija katero je vljudno povabil na predjužnik, a je to komisija ravno tako vljudno odklonila ter odšla k mlatilnici. Sieber se je sicer branil komisije, a ubraniti se je ni mogel. Zaplenili so mu: 9700 kg pšenice, 2900 kg rži in 2600 kg ječmena, katero žito bi vsled ukaza moralo biti že pred meseci omlačeno in oddano, a ga je Sieber prikril, prikrito mlatil in po celih vozovih že tudi odpeljal ponoči. Pri nas takih patrijotov ni. Kakor izvemo po drugih virih je politična oblast obsodila Sieberta na globo 12.000 K ter 12 mesecev zopora, ter se mu je zaplenilo vse najdeno omlačeno in neomlačeno žito v skupni množini 17.119 kg, torej skoraj 1 $\frac{3}{4}$ vagona.

Podraženje vžigalic. Pričakovati je v kratkem nadaljnega zvišanja cen vžigalic. Tako poroča „Arbeiterzeitung“.

Cene lesa na ogrskem trgu se še vedno dvigajo. Katoliška škofija v Velikem Varadinu je prodala okrog 300 johov smerekovega in bukovega gozda. Les je kupila neka dunajska lesna veletrgovina za 7.3 milijona kron (taksa je znašala 3 $\frac{1}{4}$ milijona kron).

Evropske vodne sile in naš jug. Avstrija se bo mogla v doglednem času ponasati, da razpolaga z največjimi vodnimi napravami v Evropi. Načrt, kterega sta napravila skupno štajerski deželni odbor in štajerska električna družba, vsebuje tri naprave, ki bodo z dalekovodi zvezane med seboj in bodo skupno proizvajale 150.000 konjskih sil. Jedna teh central v Falu na Dravi je že skoraj dovršena. Proizvajala bo, ko bo popolnoma izgotovljena, 50.000 konjskih sil, kar odgovarja okoli 220 milijonom kilovatnih ur na leto. Tovarna za izdelovanje umetnih gnojil bo dobivala elektriko iz Fala. Ta centrala bo skupno z obema že izgotovljenima, v Lebringu 2.500 in v Pegavu 10.000 konjskih sil, industriji ter krajem oddajala do 15.000 konjskih sil. Zgradili se bodeta še dve centrali, ki sta po velikosti slični oni v Falu; potem bo na razpolago taka množina električnega toka, ki ne bo le zadostovala za Štajersko, ampak se bo oddajala še na Dunaj in Nižje Avstrijsko. Električna se bo pa tudi vedno bolj porabljala, ker se močno razširja industrija in obrt, mesta in selišča je vedno več zahtevajo in je vrhu tega treba štediti s premogom. Ta velika množina elektrike bo skoro gotovo, kakor je upati, porabila za elektriziranje štajerskih železnic in na Semeringu. Elektralna v Falu je zgrajena z zasebnim kapitalom. K gradbi novih central pa bo prispevala štajerska dežela polovico. — Jednake vodne naprave kakor v Falu so se zgradile tudi v Švici, tako na Renu pri Laufenburgu z 64.000 konjskih sil in pri Angst-Hyhlenu s 30.000 konjskimi silami; pri Eglisan se dela nova vodna naprava. Tudi Francija ima eno veliko hidravlično napravo pri Tulliere na Duranci, pri toku reke Rone. Elektralni na Falu, ki v svoji celoti nima v vsej Evropi para, bodo gotovo sledile še druge, da se dvigne „beli premog“, s katerim je naša Avstrija tako bogato obdarjena. Tudi v naši ožji Kranjski domovini so se že začele sistematično izrabljati vodne sile. Zgradila se je deželna elektrarna na Završnici, za kar ima pred vsem zaslugo deželni odbornik monsijor dr. Evg. Lampe. O tem bo govorila zgodovina naše dežele; ne pa — psovkarji.

Davščine prosta kuha žganja. C. kr. finančno ministrstvo je z odlokom z dne 12. julija 1918 št. 49.324 odredilo, da morajo stranke, ki bi hotele zahtevati dovoljenje za davščine prosto kuho žganja za domačo porabo v žgalni dobi 1918/19 ki obsega čas od 1. oktobra 1918 do 30. septembra 1919, staviti ta zahtevek izključno

samo pri pristojnem oddelku (ekspozituri) c. kr. finančne straže. Zupanstva torej niso opravičena sprejemati prigrasitev za dovoljenje davka proste žganjekuhe za omenjeno žgalno dobo in naj vse stranke, ki bi se s takimi prigrasitvami morda pri njih zglasile, zavrnejo ter primerno pouče. Pripominja se, da traja zglasilna doba za prigrasitev za htevka davščine prostih žganjekuh za zgoraj označeno žgalno dobo do 15. avg. 1918.

Bavarski agrarci za varstveno carino.

Odbor trgovsko političnega združenja kmetijskih korporacij na Bavarskem je sklenil skupno z mlinarji in sladarnami naslednji sklep: Iz splošno političnih in gospodarsko političnih ozirov mora odbor najenergičneje ugovarjati proti raznim srednjeevropskim, preko cilja idočim najnovejšim načrtom in posebno proti nameravani carinski svobodi za kmetijske pridelke. Odbor smatra obdržanje dosedanjega carinsko varstvenega sistema tudi nasproti Avstro-Ogrski za potrebno, izreka pa se na vsak način za to, da doseže Nemčija z Avstro-Ogrsko čim najugodnejši sporazum v gospodarsko političnih vprašanih kakor glede prometa, zavarovanja, prava in finančnih vprašanj.

Žir. Letos bodo gozdna drevesa imela precej semena. Tako se bukve na samem stoječe kar šibe pod bukvicami (žirom). Za olje in pitanje prešičev bi bilo v teh okolnostih največjega pomena, da se žir pridno nabira. Na to opozarjamo kmetovalce, posebno revnejše, vže zdaj. Po navadi pridemo pri nas z vsako dobro mislijo 1 kvatro prepozno. Pred par leti smo tudi ali, da se izrablja bukov sadež. Vlada se je so prišle na dan, ko so veverice in polhi ves žir pobrali in obrali. Bilo bi nespametno čakati, kaj oblasti ukažejo — sedaj obetajo za 100 kg suhih želišč 3-K, v času, ko stane stot sena 25 K, ampak ljudstvo naj samo prevdari, kaj mu je koristno. Kako bo zopet letos manjkalo masti.

Smrekovo seme. Na tisoče vagonov bo letos smrekovih storžev. Ali jih bomo zopet proti dragi vožnini vozili na Dunaj? Podjetni Slovenci napravite hitro doma sušilnice za smrekove storže, da se bo seme prodajalo, suhe storže bodo pa naše ženske pokurile. Ali bi se ne dalo iz smrekovega semena delati olje? Vprašanje za vlado!

Ali ste že pridobili novega naročnika našemu tedniku „RESNICA“?

Poslednje pismo umorjenega ruskega carja.

Jekaterinburg, v noči od 15. na 16. junij po ruskem koledarju.

Včeraj me je nekdo poklical „očka“. Sivolasi mužik, ki je delal na svojem vrtu, je stopil k meni, ko sem bil na popoldanskem sprehodu, in je govoril lahno ter hripavo, pri tem pa si je brisal z rokavom oči: „Oh, očka, kako si vendar bled!“

Ta beseda me je dirnila v notranjost duše. Noben blesteč naziv od nekdanj, noben nagovor me ni nikoli tako presunil kot nagovor tega preprostega kmeta. . . . Ali je mogoče li še pod milim Bogom v tej nesrečni deželi kdo, ki me nazivlje očka? . . . Vzvalovilo je v meni, tudi moje oči so se porosile, grenke solze so mi spolzele do krajnih ustnic, in hotel sem toplo stisniti roko temu dobremu mužiku, ki me je imel v tej prostrani državi za kmeta. Tu pa ga je sunil vojak, ki me je spremljal, surovo nazaj in je zakričal nad njim, dočim je držal puško z nasajenim bajonetom pred seboj: „Ti pasjeglavec, ti! Ali ne veš, da s tem tukaj ne sme nihče spregovoriti? Ali nisi čul ukaza velikega sovjeta? Pazi se, sicer ti porinem bajonet v prsi! . . .“

Tisto noč zopet nisem mogel spati. Vedno in vedno sem čul skozi nočno tišino ječe dolgočasne korake straže pred durmi moje ječe, in moje oči so se zagledale zopet enkrat — ah, kolikrat že? — v podobe iz davnine. Pred štirimi leti še sem bil car vseh Rusov, ki je samo trenil z očmi, in svet se je tresel, pred njim so padali knezi na kolena, in danes sem — glej o človek, upornik nekega gospoda Ljenina in gotovega Trockega, bolje bitje, s katerim ne sme nikdo spregovoriti ni besedice, ki se ga je treba izogniti, kakor gobavega človeka. Ko bi vsaj mogel moliti, kakor nekoč, ko sem se zdel tako blizu Bogu, dočim sem danes daleč, daleč proč od Njega . . .

Komaj je čas kratkih čvetero let, ko sem mogel groziti nemškemu vladarju z morjem krvi, v katerem sta se utopila velika Rusija in jaz. Ali nisem danes živ mrtvec? Li nisem, polkovnik Romanov, polkovnik brez vojakov, jetnik ljudskih komisarijev, predvčerajšnjem v Tobolsku, včeraj v Tomsku, danes v Jekaterinburgu in jutri, Bog zna kje, kaj drugega nego mrtvec na potu, ki išče le še grobnice? . . .

Ne, ne, to nisem jaz! Jaz nisem mrtev, jaz živim . . . Kmet, ruski mužik me je nazval „očka“. Oče sem, oče ljudstva tisočero milijonov in tudi oče carjeviča . . . Li sem to? Ali sem res? Ali je to ljudstvo ravno tako bolehalo kakor carjevič? Ali morda že

mrtvo kot oni? . . . Ne, to ni mogoče, carjevič ni mrtev, pa naj se čuje in govori karkoli. Carjevič živi, in tudi Rusija, velika Rusija, ne more umreti. Ne more umreti, če jo je tudi zapustil njen očka. Nisem ji bil dober oče — mogoče, pripoznam, celo slab oče, ki ni imel svojih otrok. Bog me je hotel; slabotnega nepopolnega človeka, uničiti, in me je oslepil. Zato vas nisem umel, moji otroci, da, zato vas nisem razumel. Toda zdaj, v stiski in bedi, ponižan in razžaljen, zdaj sem spregledal, in jaz vidim stisko in nadloge ljudstva, in jaz zrem svetle stolpe moskavskega Kremla, in vidim, gledam carjeviča, ko zopet zaseda prestol! . . . On je živ, on živi, jaz sem živ in Rusija živi, živi večno in vedno. Rusija, ki me je, kot sibirskega prognanca, zopet imenovala „očka“ . . .

Čujte, na dvorišču slišim glas trombe; straža rdeče garde se izmenjava! . . . Ne, to ni res, to ni mogoče: Rusija kliče . . . Vidim kako hoče prodreti solnce skozi tmino ječe. Prvi žarki jutranjega solнца se krađejo skozi mrežo. Spodaj klici poveljnikov, ki prihajajo vedno bliže. Koraki vojakov odmevajo sem doli po stopnicah. Pa ob svitu zore prihajajo k meni. Ključ zaškrtva v ključavnici . . . Rdeči gardisti se prikažejo na pragu in me kličejo: „Polkovnik Romanov!“ . . .

Prihajam, že pridem. Mož iztakne papir in čita . . . jaz ne razumem ničesar, nobene besede, čujem le vedno eno samo in edino besedo mužika: „Očka!“ . . . In zopet in znova me kličejo. Pero mi pade iz rok, jaz grem, — kam? . . . Povejte mi, kam? . . .

Boljševiška vlada se bliža koncu.

Boljševiška vlada se ne do več dolgo držala. To je moral uvideti vsak, kdor je razumel boljševiški program. Boljševiki zastopajo namreč skrajno socialistično strujo, ki hoče oostraniti privatno gospodarstvo. Za take programe pa ni mogoče pridobiti kmetov, ki štejejo na Ruskem 90 odstotkov prebivalstva. Kmetom to ne pojde zlepa v glavo, da zemlja, ki jo obdelujejo, ni njihova, ampak državna last, koder se jih vedno lahko odstrani. Socialistična teorija je bila smrtna kal za boljševike.

Temu notranjemu vzroku se je pridružil še udarec od zunaj. Proti boljševikom nastopajo Angleži na severu, Japonci na vzhodu in Čehoslovaki v osredju Rusije z orožjem v roki. Ker so razpustili armado, sedaj nimajo nikogar, ki bi njihovo oblast branil. Ruski kmetje pa, ki vidijo in čutijo, da se bliža novo krvoprelitje, bodo pa takoj sami nastopili proti boljševikom, če bodo začeli z mobiliziranjem. Rusija bo v doglednem času zopet torišče hudih notranjih in vnanjih bojev.

ILIRSKA BANKA V LJUBLJANI

Selenburgova ulica št. 1.

izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje

financira vojaške dobave in aprovizacijske kupčije. — Daje predujme na blago. — Eskomp-tira menice, fakture in terjatve. — Pospešuje trgovino, industrijo ter uvoz in izvoz. — Vloge na knjižice obrestuje po 4%. — Vloge na tekoči račun po dogovoru.